

Р. В. Антонюк,
аспірант кафедри публічної політики та політичної аналітики,
Національна академія державного управління при Президентові України
ORCID ID: 0000-0002-4770-9581

DOI: 10.32702/2306-6814.2021.11.121

"ДЕРЖАВНА ПОЛІТИКА ПРОТИДІЇ ТЕРОРИЗМУ" ЯК СКЛАДОВА НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ: СУТНІСТЬ ТА ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ТЕРМІНУ

R. Antoniuk,
Postgraduate student of the Department of Public Policy and Political Analysis,
National Academy for Public Administration under the President of Ukraine

"PUBLIC POLICY COUNTERING TERRORISM" AS A COMPONENT OF NATIONAL SECURITY: THE ESSENCE AND MAIN MEANING OF THE TERM

У статті на основі наукових досліджень, присвячених вивченню протидії тероризму, розкривається сутність та основний зміст поняття "державна політика протидії тероризму" з позиції науки державного управління.

Доведено, що сутність державної політики протидії тероризму полягає у забезпеченні політико-правових та ідеологічних засад формування єдиної державної системи протидії тероризму в рамках загальної політики забезпечення національної безпеки відповідно до поточної оперативної ситуації і тенденцій розвитку сучасного тероризму, спрямованих на вироблення адекватних заходів щодо попередження і запобігання терористичним атакам, мінімізації їх наслідків, виявлення і усунення причин і умов, які можуть призвести до проявів тероризму в будь-якій формі, налагодженні продуктивної взаємодії між уповноваженими органами публічної влади і неурядовими суб'єктами публічної політики, а також розширення міжнародного співробітництва у цій сфері.

The article, based on scientific research on the study of counter-terrorism, reveals the essence and main content of the concept of "state policy of counter-terrorism" from the standpoint of public administration science.

It is proved that the essence of the state counter-terrorism policy is to provide political, legal and ideological foundations for the formation of a single state counter-terrorism system within the general policy of national security in accordance with the current operational situation and trends in modern terrorism. terrorist attacks, minimizing their consequences, identifying and eliminating the causes and conditions that can lead to terrorism in any form, establishing productive cooperation between authorized public authorities and non-governmental actors in public policy, as well as expanding international cooperation in this area.

The content of the studied concept is supplemented by such characteristics as multi-subjectivity of the process of developing a political course on counter-terrorism, which takes place in the form of public communications, coordination of views on terrorism issues of both state and non-state actors. terrorist attacks (ie, in other words, counter-terrorism policy is a public policy with a decisive role of state institutions in this process).

It is proved that the active involvement of non-governmental actors in the process of developing state policy on counter-terrorism is due to the need to establish a dialogue with various social and political forces that are potential targets of terrorist threat and may belong to the direct objects of the policy. in order to solve the problem of terrorism, which allows to build an effective state system of preventive response to crises arising from the actions of terrorists.

At the same time, the state policy on counter-terrorism should begin with the development of the basics of terrorism prevention and anti-terrorist ideology, the essence of which is the purposeful formation of channels of informational influence on public consciousness to minimize the risks of using violent methods and values of tolerance in society, etc.

It is proved that since terrorism is an objective threat to national security, practical and applied aspects of the implementation of the studied public administration in the context of national security policy in Ukraine and abroad need careful study.

Ключові слова: тероризм, протидія тероризму, публічна політика, антитерористична політика, національна безпека, державна політика протидії тероризму.

Key words: terrorism, counter-terrorism, public policy, anti-terrorism policy, national security, public policy countering terrorism.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК З ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ТА ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

Нині пріоритетним напрямом діяльності української держави стає забезпечення національної безпеки в світлі розширення масштабів загроз із боку іноземних держав, у тому числі тероризму інспірованого діями сусідньої Росії. Загрози тероризму для національної безпеки держави, виходячи із сутнісного змісту терміну "тероризм" повстають у формі посягань на конституційний лад і територіальну цілісність країни, використання протиправних, насильницьких методів політичної боротьби, що представляють цілком реальну загрозу життю та здоров'ю громадян, які навіть не є безпосередніми учасниками політичної боротьби, критичній та іншій інфраструктурі держави, сприяють ескалації соціально-політичного напруження в країні тощо.

Зокрема, оновлені стратегічні документи держави (Стратегія національної безпеки України, введена в дію Указом Президента України від 26.05.2015 р. № 287 / 2015; Концепція розвитку сектору безпеки і оборони України, введена Указом Президента України від 14.03.2016 р. № 92 / 2016; Закон України "Про національну безпеку України" від 21.06.2018 р. № 2469-VIII; Закон України "Про боротьбу з тероризмом" від 20.03.2003 р. № 638-IV; Концепція боротьби з тероризмом, введена в дію Указом Президента України від 25.04.2013 р. № 230 / 2013 та низка інших) визначають терористичну загрозу як одну з основних загроз національній безпеці України. Через це не втрачає актуальності необхідність розробки та впровадження політико-правових та безпекових стратегій у сфері протидії загрози тероризму, що є предметом державної політики.

У свою чергу теоретична розробка основ державної політики протидії тероризму, зокрема її сутності, принципів, напрямів, функцій і т.п., виступає важливим чинником забезпечення національної безпеки у тому сенсі, що вона фокусується на теоретико-методологічному супроводі державно-управлінських заходів, спрямованих на попередження, перешкоджання і профілактику терористичної загрози. Тому наукове дослідження основ теоретичного і практичного змісту державної політики протидії тероризму є надзвичайно актуальним завданням вітчизняної науки державного управління, яке донедавна не користалося значним попитом у осіб, що приймають ключові для держави політичні рішення.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ПУБЛІКАЦІЙ ЗА ПРОБЛЕМАТИКОЮ ТА ВИЗНАЧЕННЯ НЕ ВИРІШЕНИХ РАНІШЕ ЧАСТИН ЗАГАЛЬНОЇ ПРОБЛЕМИ

Теоретико-методологічний супровід відповідної державно-управлінської діяльності потребує аналізу на-

укових поглядів щодо розуміння сутності та основного змісту самого поняття "державна політика протидії тероризму". Проблематику визначення категоріального апарату протидії тероризму з позицій різних наукових підходів, насамперед правового, міжнародно-правового, кримінально-процесуального, політологічного та інших, вивчало багато зарубіжних і українських дослідників, зокрема: Ю. Авдєєв [1], В. Антіпенко [3], О. Бандурка [5], П. Закалюк [8], С. Кокорин [12], Р. Иванов [9], В. Кубальський [13], В. Кудрявцев [14; 15], М. Кучерук [16], В. Лунєєв [17], П. Нойманн [23], А. Розанов [19], В. Ткач [20], І. Трунов [21] та інші.

Водночас із позицій науки державного управління в Україні, попри її високу актуальність загрози тероризму для національної безпеки даному теоретичному питанню не приділялося належної уваги. Більше того цей термін наразі не віддзеркалений і в основних нормативно-правових актах присвячених протидії тероризму.

МЕТА СТАТТІ

Метою статті визначено розкриття сутності та основного змісту поняття "державна політика протидії тероризму" через призму аналізу основних наукових підходів до розуміння категорій "державна політика" і "протидія тероризму".

ВИКЛАД ОСНОВНИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ТА ЇХ ОБГРУНТУВАННЯ

На сьогодні в науково-експертному середовищі протидія тероризму часто визначається такими категоріями: "попередження", "профілактика", "боротьба", "контроль", "війна", "запобігання", "припинення", "антитерористична діяльність", "контртероризм" і т.п. Водночас у численних дослідженнях, як зарубіжних, так і вітчизняних, присвячених проблемам протидії тероризму єдиного підходу щодо співвідношення цих термінів не спостерігається. Єдине, що їх об'єднує, то це погляд на те, що дані терміни, по-перше, є узагальнюючими. А по-друге, ці міждисциплінарні поняття розкриваються через категорію дії (сукупності дій / заходів), що спрямовується супротив тероризму, яким би чином він не розумівся.

Наприклад, відомий український фахівець з кримінального права А. Закалюк стосовно понять "боротьба" і "протидія" зазначав про їх належність до категорії тих визначень, які відтворюють загальну сутність дій, що полягають в чиненні спротиву терористичним злочинам [8, с. 321]. Вітчизняний фахівець з міжнародного права М. Кучерук також вважає термін "протидія тероризму" узагальнюювальним, який становить сукупність організованих дій, спрямованих на нейтралізацію як негативних наслідків, так і самих намірів суб'єктів до вчинення терористичних актів [16, с. 37].

Зміст подібних узагальнюючих тлумачень даного поняття призводить до логічного висновку про те, що термін "протидія" відносно тероризму, як слушно зазначає В. Кубальський, доцільно розглядати як увесь комплекс антитерористичних заходів впливу на тероризм [13, с. 110]. Однак проблема подібного широкого підходу до розуміння цього поняття полягає у тому, що сам зміст антитерористичних заходів є багатоаспектним. Яким би не був набір заходів, що визначається дослідником, він завжди буде дискусійним, адже на їх зміст буде впливати, концептуальний підхід до інтерпретації сутності тероризму, методологічний апарат і загальна теорія наукової галузі в рамках якої працює науковець.

Наприклад, якщо розуміти протидію тероризму як певний різновид суспільної і державної діяльності, тобто як політику у самому широкому значенні (до проблематики якої ми звернемося трохи пізніше), то, на думку ряду зарубіжних фахівців [14; 17], протидія тероризму буде розглядатися як цілий комплекс соціальних, політичних, правових, силових та інших заходів, що реалізують державні і суспільні інститути проти тероризму як соціально-політичного феномену.

У політологічному аспекті поняття протидії тероризму часто розглядається іноземними фахівцями як система заходів, спрямованих на блокування, подолання і нейтралізацію негативного впливу терористичної діяльності [19, с. 69]. Або ж розуміється через призму побудови національної системи протидії тероризму, основними напрямками якої є: профілактика тероризму, боротьба з ним, мінімізація і ліквідація наслідків проявів тероризму та екстремізму [12, с. 46].

Якщо розглядати протидію тероризму з позицій розуміння сутності об'єкту такої протидії, як кримінально-правової категорії, то досліджуване поняття буде фактично ототожнюватись із чітким переліком заходів із протидії кримінальним злочинам, принаймні на рівні глобальних завдань антитерористичної діяльності (така думка, до речі, поділяється багатьма науковцями (див., наприклад: [5, с. 73; 16, с. 38])).

З позиції правознавчих наук, у тому числі міжнародного права, поняття протидії тероризму часто інтерпретується як система взаємопов'язаних і взаємообумовлених елементів, що включає в себе концептуальну (стратегічну), нормативно-правову й інституційну складові [9, с. 113—114; 19, с. 72—74].

Підводячи проміжні підсумки аналізу наукових поглядів до розуміння поняття протидії тероризму, можна стверджувати, що у сучасній науковій та спеціалізованій літературі даний термін розуміється здебільшого як узагальнююче поняття, що означає сукупність цілеспрямованих дій на міжнародному і національному рівнях політико-правової, адміністративно-організаційної, кримінально-процесуальної, ідеологічної і культурно-просвітницької спрямованості з метою попередження, розслідування, припинення і усунення умов, що спричиняють появу та його поширення.

Яким же чином поняття "протидія тероризму" співвідноситься із державною політикою? Самою очевидною відповіддю на це питання стане та, що категорія "протидія тероризму" є багатоплановою і узагальнюючою, а всі інші поняття, пов'язані із діями, спрямованими проти тероризму, є похідними від нього. У тому

числі державна політика протидії тероризму. Втім, із приводу такого співвідношення не все так просто.

Почнемо з того, що саме поняття державної політики тлумачиться як у широкому, так і вузькому значеннях. Детальний огляд усіх дослідницьких інтерпретацій не представляється можливим у межах даного дослідження. Однак в українській науковій термінології поняття "державна політика" описується фахівцями з державного управління (див., наприклад [4; 7; 10; 11] тощо) у самому широкому сенсі як: сукупність визначених державною владою політичних цілей, державно-управлінських рішень, заходів і дій, прийнятих на виконання цих цілей, порядок їх реалізації, а також системи державного управління з розвитку країни, що одночасно є і видом соціального управління, і інституціональним середовищем, що забезпечує визначення та реалізацію державної політики.

Водночас прикметною рисою такого розуміння державної політики є акцент на виключній ролі інституту держави, тобто органів влади, у її виробленні та реалізації.

У зарубіжних традиціях і особливо в американській, де власне і почалося становлення і розвиток науки про політику ("policy science"), поняття "державна політика" найчастіше інтерпретується в рамках парадигми "прийняття рішень" (decision-making).

Якщо звернутися до класичних визначень державної (публічної) політики терміну в рамках парадигми "прийняття рішень" (див. дефініції: "політика, вироблена урядовими чиновниками і органами влади й яка зачіпає значну кількість людей" (Дж. Андерсон) [2, с. 11]; "напрямок дії або утримання від неї. Обрані органами управління дії для розв'язання певної проблеми або комплексу проблем" (Л. Пал) [18, с. 22], "вибір, який робить уряд для прийняття певного комплексу дій" (М. Гоуллетт і М. Рамеш) [22, р. 5]; "це все, що органи державного управління обирають робити або не робити" (Т. Дай) [6, с. 19] і т.п.), то перед нами повстає вузьке значення державної політики як політичний курс, що виробляється суб'єктами прийняття рішень, спрямований на розв'язання певної проблеми чи комплексу проблем, досягнення певної політичної мети.

Ключовим елементом у розумінні державної політики у вузькому значенні є особливий акцент, по-перше, на самих діях із вироблення політичного курсу як складному і не завжди успішному процесу вибору і узгодження суб'єктами політики стратегічних цілей та їх закріплення у відповідних офіційних документах політики (стратегіях, програмах, законах, указах), аналізу їх впровадження і подальшого корегування, а по-друге, дійових особах цього процесу. Тобто інтерпретація державної політики як процесу прийняття рішень у контексті протидії тероризму з одного боку, фокусується на виробленні політико-правових і ідеологічних засад боротьби з цим негативним соціально-політичним явищем, а з іншого підкреслює багатосуб'єктність такого процесу, у тому сенсі, що суб'єктами державної політики протидії тероризму є не тільки органи державної влади, а також враховуючи специфіку предмету політики — тероризм — органи правоохоронної системи і спецслужби, але і політичні партії, різноманітні неурядові організацій, засоби масової інформації, які усвідомлюють, що і вони них, тим чи іншим способом, можуть бути об'єктом атак терористів.

З цього випливає, що активне залучення неурядових суб'єктів до процесу вироблення державної політики протидії тероризму зумовлене самою необхідністю налагодження діалогу з різними соціальними і політичними силами, які є потенційними об'єктами терористичної загрози, а також можуть належати до безпосередніх об'єктів самої досліджуваної політики з метою вирішення проблеми тероризму, що дозволяє побудувати дієву державну систему попереджувального реагування на кризові ситуації, що виникають через дії терористів.

Варто зазначити, що на сучасному етапі концептуалізації протидії тероризму особливо важливе місце в структурі формування політичних засад такої діяльності дослідниками приділяється її профілактичній складовій. Зокрема, на необхідності виявлення та усунення причин і умов тероризму, до яких часто відносять економічну нестабільність, низький рівень життя, міжнетнічні, міжконфесійні та інші соціальні протиріччя у суспільстві роблять акцент багато науковців (див., наприклад, роботи В. Антипенка [3], В. Кудрявцева [15], А. Розанова [19], В. Ткача [20], П. Нойманна [23] та інших).

Отже, на думку багатьох фахівців, державна політика протидії тероризму має починатися з вироблення основ профілактики тероризму і антитерористичної ідеології, суть яких полягає у цілеспрямованому формуванні каналів інформаційного впливу на суспільну свідомість за-для мінімізації ризиків застосування насильницьких методів для розв'язання соціальних та інших суперечностей, формування й утвердження принципів і цінностей толерантності у суспільстві, налагодження інформаційного обміну між державними і недержавними суб'єктами антитерористичної діяльності, сприяння науковому забезпеченню протидії тероризму та інші заходи, тим самим розширюючи масштаби відповідно антитерористичної діяльності, охоплюючи інші сфери державної політики, зокрема молодіжну, інформаційну, соціальну.

Якщо державна політика є первинною щодо правової протидії такому соціально-деструктивному явищу як тероризм, то правові норми акумулюють в собі сутність відповідної політики.

Зокрема, правові основи політики протидії тероризму, що відповідним чином уособлюються у нормативно-правовій базі, на думку низки дослідників [1; 21], визначають першорядні і пріоритетні цілі антитерористичної діяльності, всіх її суб'єктів, принципи протидії тероризму, правові механізми попередження, виявлення, припинення терористичної діяльності, нейтралізації її наслідків, превенції причин і умов вчинення терористичних актів, а також види кримінальної відповідальності за тероризм й і т. п.

ВИСНОВКИ І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Отже, підсумовуючи результати дослідження, можемо резюмувати, що сутність державної політики протидії тероризму полягає у забезпеченні політичних, правових та ідеологічних засад формування єдиної державної системи протидії тероризму в рамках загальної політики забезпечення національної безпеки відповідно до поточної оперативної ситуації і тенденцій розвитку сучасного тероризму, спрямованих на вироблення адек-

ватних заходів щодо попередження і запобігання терористичним атакам, мінімізації їх наслідків, виявлення і усунення причин і умов, які можуть призвести до проявів тероризму в будь-якій формі, налагодженні продуктивної взаємодії між уповноваженими органами публічної влади і неурядовими суб'єктами публічної політики, а також розширення міжнародного співробітництва у цій сфері.

Зміст досліджуваного поняття доповнюється такою характеристикою, як мультисуб'єктність процесу розробки політичного курсу з протидії тероризму, що відбувається у формі публічних комунікацій, узгодження думок із проблем тероризму як державних, так і недержавних суб'єктів політичного процесу, котрі є представниками реальних і потенційних об'єктів нападів терористів (тобто іншими словами політика протидії тероризму — це публічна політика при визначальній ролі владних інститутів держави у цьому процесі).

Виходячи з того, що тероризм об'єктивно є загрозою національній безпеці, потребують ретельного вивчення практико-прикладні аспекти реалізації досліджуваної державно-управлінської діяльності у контексті політики забезпечення національної безпеки в Україні і закордоном. Останнє розглядається автором як перспективні напрями подальших наукових розвідок.

Література:

1. Авдеев Ю.И. О развитии концептуальных основ борьбы с терроризмом // Антитеррор. Комплексный подход / Под общ. ред. Б.А. Мильникова. М.: АТЦ СНГ, 2006. С. 79—91.
2. Андерсон Дж. Публичная политика: Введение / Публичная политика: от теории к практике / сост. и науч. ред. Н.Ю. Данилов, О.Ю. Гуров, Н.Г. Жидков. СПб.: Алетейя, 2008. С. 11—35.
3. Антипенко В.Ф. Борьба с современным терроризмом: международно-правовые подходы. К.: Юнона-М, 2002. 723 с.
4. Бакуменко В.Д. Формування державно-управлінських рішень: проблеми теорії, методології, практики: монографія. К.: Вид.-во УАДУ, 2000. 328 с.
5. Бандурка О.М. Протидія злочинності та профілактика злочинів: монографія / О.М. Бандурка, О.М. Литвинов. Х.: ХНУВС, 2011. 308 с.
6. Дай Т.Р. Основи державної політики: Пер. з англ. Г.Є. Краснокутського. Одеса: АО Бахва, 2005. 468 с.
7. Державна політика: аналіз та механізми її впровадження: метод. рек. / Нац. акад. держ. упр. при Президентові України, каф. екон. політики, каф. держ. політики та упр. політ. процесами; уклад.: О.І. Кілієвич, В.В. Тертичка. К.: НАДУ, 2009. 86 с.
8. Закалюк А.П. Курс сучасної української кримінології: теорія і практика: [у 3 кн.] / П. Закалюк. К.: Ін Юре, 2007. Кн. 1: Теоретичні засади та історія української кримінологічної науки. 424 с.
9. Иванов Р.С. Противодействие терроризму в пограничной сфере Российской Федерации: уголовно-правовые и криминологические аспекты: дисс.... канд. юридических наук: 12.00.08. Москва, 2016. 205 с.
10. Карпенко О.В. Механізми формування та реалізації сервісно-орієнтованої державної політики в Україні: дис... д-ра наук з держ. упр.: 25.00.02. Київ, 2016. 466 с.

11. Кілієвич О.І., Тертичка В.В. Державна політика: аналіз та механізми впровадження: метод. рек. / уклад. О.І. Кілієвич, В.В. Тертичка. К.: НАДУ, 2009. 88 с.

12. Кокорин С.А. Государственная политика России по борьбе с терроризмом: политологический анализ: дисс.... канд. политических наук: 23.00.02. Ставрополь, 2012. 195 с.

13. Кубальський В.Н. Кримінально-правові проблеми протидії тероризму в Україні: дис. канд. юр. наук: 12.00.08. К., 2007. 180 с.

14. Кудрявцев В.Н. Терроризм и организационная преступность в условиях глобализации / В.Н. Кудрявцев, В.В. Лунеев, В.Е. Петрищев // Вестник Российской академии наук. 2005. Т. 75, № 1. С. 3—9.

15. Кудрявцев В.Н. Терроризм и организованная преступность в условиях глобализации мира // Борьба с терроризмом: сб. / сост. Л.В. Брятова; науч. ред. В.Н. Кудрявцев. М.: Наука, 2004. С. 5—80.

16. Кучерук М.М. Протидія тероризму в рамках сучасного міжнародного права: дис.... канд. юрид. наук: 12.00.11 Київ, 2017. 183 с.

17. Лунеев В.В. Глобализация и преступность // Государство и право. М., 2003. № 6. С. 115—118.

18. Пал Лесли А. Аналіз державної політики / пер. з англ. Іван Дзюб. К.: Основи, 1999. 422 с.

19. Розанов А.С. Программы профилактики терроризма в США, Испании, Франции и России: сравнительный анализ: дисс.... канд. политических наук: 23.00.04. Москва, 2013. 209 с.

20. Ткач В.Ф. Антитерористична політика: світовий і національний контексти: монографія. К.: Університет "Україна", 2013. 194 с.

21. Трунов И.Л. Актуальные правовые проблемы борьбы с терроризмом. Право и политика. 2003. № 1. С. 83—88.

22. Howlett M., Ramesh M. Studying Public Policy. Toronto: Oxford University Press, 1995, pp. viii, 239.

23. Neumann P. R. Prisons and terrorism radicalisation and de-radicalisation in 15 countries. London: ICSR, King's College London, 2010. 68 p.

References:

1. Avdeev, Yu.Y. (2006), "On the development of the conceptual foundations of the fight against terrorism", Antyterror. Kompleksnyj podkhod [Anti-terror. A complex approach], ATTs SNH, Moscow, Russia, pp. 79—91.

2. Anderson, Dzh. (2008), "Public Policy: An Introduction", Pablychnaia polityka: ot teoryy k praktyke [Public policy: from theory to practice], Aletejia, St.Petersburg, Russia, pp. 11—35.

3. Antypenko, V.F. (2002), Bor'ba s sovremennym terrorizmom: mezhdunarodno-pravovye podkhody [Combating modern terrorism: international legal approaches], Yunona-M, Kyiv, Ukraine.

4. Bakumenko, V.D. (2000), Formuvannia derzhavno-upravlins'kykh rishen': problemy teorii, metodolohii, praktyky [Formation of public administration decisions: problems of theory, methodology, practice], Vyd.-vo UADU, Kyiv, Ukraine.

5. Bandurka, O.M. and Lytvynov, O.M. (2011), Protydiia zlochynnosti ta profilaktyka zlochyniv [Crime

prevention and crime prevention], KhNUVS, Kharkiv, Ukraine.

6. Daj, T.R. (2005), Osnovy derzhavnoi polityky [Fundamentals of public policy], AO Bakhva, Odesa, Ukraine.

7. Kiliievych, O.I. and Tertychka, V.V. (2009), Derzhavna polityka: analiz ta mekhanizmy ii vprovadzhennia [Public policy: analysis and mechanisms of its implementation], NADU, Kyiv, Ukraine.

8. Zakaliuk, A.P. (2007), Kurs suchasnoi ukrains'koi kryminolohii: teoriia i praktyka [Course of modern Ukrainian criminology: theory and practice], vol. 1, Teoretychni zasady ta istoriia ukrains'koi kryminolohichnoi nauky [Book 1: Theoretical principles and history of Ukrainian criminological science], In Yure, Kyiv, Ukraine.

9. Yvanov, R.S. (2016), "Countering terrorism in the border area of the Russian Federation: criminal law and criminological aspects", Ph.D. Thesis, Law, Moscow, Russia.

10. Karpenko, O.V. (2016), "Mechanisms of formation and implementation of service-oriented state policy in Ukraine", Ph.D. Thesis, Public Administration, Kyiv, Ukraine.

11. Kiliievych, O.I. and Tertychka, V.V. (2009), Derzhavna polityka: analiz ta mekhanizmy vprovadzhennia [Public policy: analysis and implementation mechanisms], NADU, Kyiv, Ukraine.

12. Kokoryn, S.A. (2012), "State policy of Russia in the fight against terrorism: political science analysis", Ph.D. Thesis, Political science, Stavropol', Russia.

13. Kubal's'kyj, V.N. (2007), "Criminal law problems of counter-terrorism in Ukraine", Ph.D. Thesis, Law, Kyiv, Ukraine.

14. Kudriavtsev, V.N. Luneev, V.V. and Petryshev, V.E. (2005), "Terrorism and Organizational Crime in the Context of Globalization", Vestnyk Rossyjskoj akademyy nauk, vol. 75, no. 1, pp. 3—9.

15. Kudriavtsev, V.N. (2004), "Terrorism and organized crime in a globalized world", Bor'ba s terrorizmom [The fight against terrorism], Nauka, Moscow, Russia.

16. Kucheruk, M.M. (2017), "Countering terrorism in the framework of modern international law", Ph.D. Thesis, Law, Kyiv, Ukraine.

17. Lunieiev, V.V. (2003), "Globalization and crime", Hosudarstvo y pravo, vol. 6, pp. 115—118.

18. Pal Lesli, A. (1999), Analiz derzhavnoi polityky [Analysis of public policy], Osnovy, Kyiv, Ukraine.

19. Rozanov, A.S. (2013), "Terrorism prevention programs in the USA, Spain, France and Russia: a comparative analysis", Ph.D. Thesis, Political science, Moscow, Russia.

20. Tkach, V.F. (2013), Antyterorystychna polityka : svitovyj i natsional'nyj konteksty [Anti-terrorism policy: global and national contexts], Universytet "Ukraina", Kyiv, Ukraine.

21. Trunov, Y.L. (2003), "Actual legal problems of the fight against terrorism", Pravo y polityka, vol. 1, pp. 83—88.

22. Howlett, M. and Ramesh, M. (1995), Studying Public Policy, Oxford University Press, Toronto.

23. Neumann, P.R. (2010), Prisons and terrorism radicalisation and de-radicalisation in 15 countries, ICSR, King's College London, London, UK.

Стаття надійшла до редакції 18.05.2021 р.